

II. Státní dluh

1. Vývoj státního dluhu

V 1. čtvrtletí 2013 došlo ke zvýšení celkového státního dluhu o 47,9 mld. Kč z 1 667,6 mld. Kč na 1 715,6 mld. Kč. Znamená to, že v průběhu 1. čtvrtletí 2013 se tento dluh zvýšil o 2,9 %.

Hodnota čistého dluhového portfolia, která zohledňuje nárůst státního dluhu po očištění zejména o zvýšení korunové hodnoty rezervy peněžních prostředků ve výši 45,2 mld. Kč a o přebytek hospodaření státního rozpočtu, během 1. čtvrtletí 2013 poklesla o 11,3 mld. Kč na 1 463,1 mld. Kč, tj. o 0,8 %.

Při zvýšení celkového státního dluhu z 1 667,6 mld. Kč na 1 715,6 mld. Kč se vnitřní státní dluh zvýšil o 44,9 mld. Kč a korunová hodnota vnějšího státního dluhu se zvýšila o 3,1 mld. Kč.

Tabulka č. 7: Vývoj státního dluhu v 1. čtvrtletí 2013 (v mil. Kč)

	Stav	Půjčky	Splátky	Kurzové rozdíly	Změna	Stav
	1.1.2013	(a)	(b)	(c)	(a-b+c)	31.3.2013
STÁTNÍ DLUH CELKEM	1 667 633	125 687	81 193	3 448	47 941	1 715 574
Vnitřní dluh	1 287 344	125 687	80 835		44 851	1 332 195
Státní pokladniční poukázky	189 135	68 145	71 414		-3 269	185 866
Spořicí státní dluhopisy	56 206				0	56 206
Střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy	1 042 003	48 120			48 120	1 090 123
Krátkodobé půjčky	0	9 421	9 421		0	0
Vnější dluh	380 289	0	358	3 448	3 090	383 379
Zahraniční emise dluhopisů	310 286			3 448	3 448	313 734
Půjčky od EIB	70 003		358		-358	69 645

Zdroj: MF

Půjčky prostřednictvím dluhových instrumentů v 1. čtvrtletí 2013 spočívaly především v emisích státních dluhopisů. Bylo realizováno 8 emisí krátkodobých státních dluhopisů, a sice státních pokladničních poukázek (dále „SPP“). Celkové půjčky prostřednictvím emisí SPP dosáhly v uvedeném období hodnoty 68 145 mil. Kč, celková jmenovitá hodnota splátek SPP pak činila 71 414 mil. Kč. Stav SPP v oběhu se tak v průběhu 1. čtvrtletí 2013 snížil z 189 135 mil. Kč na počátku roku na 185 866 mil. Kč, tj. o 3 269 mil. Kč.

V 1. čtvrtletí 2013 pokračovalo Ministerstvo financí (dále „Ministerstvo“) ve vydávání střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů na domácím trhu (dále „SDD“) podle emisního plánu v souladu s emisní politikou. Celkově emise SDD realizované na primárním trhu dosáhly v 1. čtvrtletí 2013 výše 45 850 mil. Kč, z toho 39 132 mil. Kč činily emise fixně úročených a 6 718 mil. Kč pak variabilně úročených dluhopisů.

Tabulka č. 8: Přehled SDD vydaných na primárním trhu

Číslo emise a tranše	Datum tranše (emise)	Datum splatnosti	Jmenovitá hodnota tranše	Částka získaná primární aukcí	Kupón	Výnos do splatnosti	Průměrný spread proti PRIBORU
			(mil. Kč)	(mil. Kč)	(%)	(% pa)	bps
76, 1. tranše	14.1.2013	29.10.2019	5 681,94	5 684,64	1,50	1,49	-
67, 11. tranše	14.1.2013	23.7.2017	3 530,67	3 701,06	VAR	-	-21,1
77, 1. tranše	28.1.2013	28.7.2016	3 415,05	3 400,08	0,50	0,63	-
52, 8. tranše	28.1.2013	12.9.2022	4 425,99	5 478,31	4,70	1,96	-
60, 11. tranše	11.2.2013	1.9.2015	3 536,00	3 795,37	3,40	0,50	-
49, 4. tranše	11.2.2013	4.12.2036	2 394,42	2 848,09	4,20	3,07	-
78, 1. tranše	25.2.2013	25.8.2028	4 635,26	4 444,36	2,50	2,83	-
77, 2. tranše	25.2.2013	28.7.2016	3 221,32	3 185,33	0,50	0,83	-
76, 2. tranše	11.3.2013	29.10.2019	5 735,91	5 681,54	1,50	1,65	-
63, 14. tranše	11.3.2013	18.4.2023	3 187,35	3 312,41	VAR	-	25,5
52, 9. tranše	25.3.2013	12.9.2022	3 020,00	3 776,33	4,70	1,79	-
77, 3. tranše	25.3.2013	28.7.2016	3 066,25	3 043,52	0,50	0,73	-

Zdroj: MF

V průběhu 1. čtvrtletí roku 2013 byly uskutečněny na sekundárním trhu obchody se státními střednědobými a dlouhodobými dluhopisy, kdy se jednalo o prodeje SDD z portfolia Ministerstva.

Celkem bylo provedeno 18 prodejů SDD z portfolia v celkové výši 2 270 mil. Kč.

Celková jmenovitá hodnota domácích SDD v oběhu se v důsledku emisí na primárním trhu a obchodů na trhu sekundárním zvýšila z 1 042 003 mil. Kč na počátku roku 2013 o 48 120 mil. Kč na 1 090 123 mil. Kč na konci 1. čtvrtletí 2013. Ke zvýšení této hodnoty přispěly emise SDD na primárním trhu ve výši 45 850 mil. Kč a prodeje z portfolia Ministerstva na sekundárním trhu ve výši 2 270 mil. Kč.

Na počátku roku 2013 činil stav vydaných spořicíh státních dluhopisů (dále „SSD“) 56 206 mil. Kč a vzhledem k tomu, že v průběhu 1. čtvrtletí 2013 se neuskutečnily žádné nové emise ani splátky SSD, byla jejich hodnota na konci 1. čtvrtletí 2013 stejná jako na jeho počátku.

Na počátku roku 2013 byly v oběhu státní střednědobé a dlouhodobé dluhopisy emitované na zahraničních trzích v celkové výši 310 286 mil. Kč. Trend znehodnocování české koruny přispěl k růstu korunové hodnoty zahraničních emisí dluhopisů o 3 448 mil. Kč a jejich stav na konci 1. čtvrtletí 2013 tudíž činil 313 734 mil. Kč.

Celkový stav státních dluhopisů v oběhu vzrostl v 1. čtvrtletí 2013 o 48 299 mil. Kč (ve vyjádření prostřednictvím jmenovitých hodnot) z 1 597 630 mil. Kč na 1 645 929 mil. Kč. Znamená to, že celková jmenovitá hodnota státních dluhopisů v oběhu vzrostla v průběhu 1. čtvrtletí 2013 na 103,0 % jejich stavu na začátku roku.

V průběhu 1. čtvrtletí 2013 nedošlo k čerpání žádné tranše úvěrů od Evropské investiční banky (dále „EIB“).

V průběhu 1. čtvrtletí 2013 se uskutečnily též splátky úvěrů od EIB v celkové výši 358 mil. Kč, v tom 177 mil. Kč činily dílčí splátky úvěru na výstavbu dálnic B, 78 mil. Kč dílčí splátky úvěru pro Masarykovu univerzitu, 60 mil. Kč dílčí splátky úvěru na prevenci povodní, 33 mil. Kč dílčí splátky úvěru na odstraňování povodňových škod a 11 mil. Kč dílčí splátky úvěru na výstavbu Pražského okruhu část A.

Celkem se tak hodnota úvěrů od EIB v průběhu 1. čtvrtletí roku 2013 snížila z 70 003 mil. Kč na 69 645 mil. Kč.

Na počátku roku 2013 nebyly evidovány žádné krátkodobé půjčky. Celková jmenovitá hodnota přijatých krátkodobých půjček v 1. čtvrtletí 2013 činila 9 421 mil. Kč, splátky těchto půjček pak dosáhly rovněž 9 421 mil. Kč. Stav těchto půjček na konci 1. čtvrtletí 2013 tak byl nulový.

Půjčky v rámci řízení likvidity státní pokladny formou repo operací se zástavou poukázek ČNB činily 3 565 mil. Kč a splátky dosáhly rovněž úrovně 3 565 mil. Kč.

Půjčky formou repo operací se zástavou SDD činily 5 856 mil. Kč, splátky těchto půjček dosáhly rovněž 5 856 mil. Kč. Tyto půjčky nebyly realizovány za účelem získání krátkodobé likvidity, ale v rámci zápůjční facility na podporu likvidity sekundárního trhu SDD.

2. Příjmy a výdaje kapitoly Státní dluh

2.1. Příjmy kapitoly Státní dluh

Tabulka č. 9: Příjmy kapitoly Státní dluh (v mil. Kč)

Ukazatel	Skutečnost	Rozpočet 2013		Skutečnost	%	Index
	1. čtvrtletí 2012	Schválený	Po změnách	1. čtvrtletí 2013	Plnění	2013/2012
1	2	3	4	5	5 : 4	5 : 2
Příjmy kapitoly celkem	3 503	3 800	3 800	3 495	92,0	99,8
1. Úrokové příjmy celkem	3 503	3 800	3 800	3 495	92,0	99,8
vnitřního dluhu	3 500	3 307	3 307	3 487	105,5	99,7
krátkodobé půjčky a příjmy z pře-půjčení	230	1 121	1 121	23	2,0	9,8
spořicí státní dluhopisy	-	-	-	0	-	-
středně- a dlouhodobé dluhopisy	3 269	2 186	2 186	3 465	158,5	106,0
vnějšího dluhu	-	493	493	-	-	-
zahraniční emise dluhopisů	-	493	493	-	-	-
<i>z toho: z derivátových operací</i>	-	493	493	-	-	-
bankovní účty	4	-	-	8	-	209,4
úroky přijaté z vkladů na účtech	4	-	-	8	-	209,4

Zdroj: MF

Celkové příjmy kapitoly v 1. čtvrtletí 2013 dosáhly výše **3 495 mil. Kč**, což představuje 92,0 % příjmů rozpočtovaných pro rok 2013. Příjmy kapitoly Státní dluh byly v 1. čtvrtletí 2013 tvořeny výhradně **úrokovými příjmy**.

Tyto výsledky kapitoly znamenají, že v porovnání s 1. čtvrtletím 2012 se v 1. čtvrtletí 2013 celkové a též úrokové příjmy kapitoly snížily o 0,2 %. Příjmy kapitoly za 1. čtvrtletí 2013 jsou ve srovnání se stejným obdobím minulého roku nižší o 8 mil. Kč.

Úrokové příjmy kapitoly Státní dluh ve výši 3 495 mil. Kč byly tvořeny téměř výhradně příjmy vnitřního dluhu ve výši 3 487 mil. Kč. Z této částky představují příjmy z SDD celkem 3 465 mil. Kč, kdy 3 119 mil. Kč činily prémie spojené s emisemi SDD na primárním trhu a prodeji těchto instrumentů na trhu sekundárním a 346 mil. Kč alikvotní úrokové výnosy spojené s transakcemi s SDD na primárním a sekundárním trhu. Příjmy z SDD vzrostly oproti 1. čtvrtletí 2012 o 6,0 % především v důsledku pokračujícímu znovuotevření emisí

z minulých let s relativně vysokou kupónovou mírou, které v 1. čtvrtletí 2013 při relativně nízkých výnosech do splatnosti generovaly významné prémie.

Příjmy z krátkodobých poskytnutých půjček a pře-půjčení ve výši 23 mil. Kč jsou tvořeny výhradně příjmy z aktivních operací řízení likvidity na korunovém účtu řízení likvidity státní pokladny (repo operacemi se zástavou poukázek ČNB a SPP a depozitními operacemi). Velmi výrazný pokles příjmů z krátkodobých půjček o 90,2 % oproti 1. čtvrtletí 2012 je důsledkem razantního poklesu úrokových sazeb až téměř k nulové hranici.

V průběhu 1. čtvrtletí 2013 došlo k připsání úroků z vkladů vzniklých na eurovém vkladovém účtu Ministerstva na příjmový účet, a to ve výši 8 mil. Kč. Růst takto získaných prostředků oproti 1. čtvrtletí 2012 je dán zejména vyšším objemem prostředků na Euroúctu dluhové služby v důsledku realizace 6. emise eurobondů ve 2. a 4. čtvrtletí roku 2012.

Z hlediska druhového členění rozpočtové skladby byly veškeré příjmy kapitoly Státní dluh součástí podseskupení položek 214 – Výnosy z finančního majetku, tj. seskupení položek 21 – Příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků organizací s přímým vztahem a třídy 2 – Nedaňové příjmy.

2.2. Výdaje kapitoly Státní dluh

Tabulka č. 10: Výdaje kapitoly Státní dluh (v mil. Kč)

Ukazatel	Skutečnost	Rozpočet 2013		Skutečnost	%	Index
	1. čtvrtletí 2012	Schválený	Po změnách	1. čtvrtletí 2013	Plnění	2013/2012
1	2	3	4	5	5 : 4	5 : 2
Výdaje kapitoly celkem	5 038	67 850	67 850	5 763	8,5	114,4
1. Úrokové výdaje celkem	4 902	67 350	67 350	5 589	8,3	114,0
na vnitřní dluh	3 048	51 409	51 408	3 241	6,3	106,4
na peněžní instrumenty	350	4 772	4 772	58	1,2	16,5
<i>z toho: na derivátové operace</i>	-	36	36	-	-	-
na spořicí státní dluhopisy	-	781	781	0	0,0	-
na středně- a dlouhodobé dluhopisy	2 697	45 856	45 855	3 183	6,9	118,0
na vnější dluh	1 854	15 941	15 941	2 347	14,7	126,6
na zahraniční emise dluhopisů	1 573	14 246	14 246	2 173	15,3	138,1
<i>z toho: na derivátové operace</i>	1 155	5 152	5 152	1 116	21,7	96,6
na úvěry od EIB	281	1 696	1 696	174	10,3	61,9
bankovní účty	-	-	1	0	3,4	-
peněžní plnění nahrazující úrok	-	-	1	0	3,4	-
2. Poplatky	136	500	500	174	34,8	127,9

Zdroj: MF

Celkové výdaje kapitoly v 1. čtvrtletí 2013 dosáhly výše **5 763 mil. Kč**, což představuje 8,5 % rozpočtu po změnách pro rok 2013. **Úrokové výdaje** činily 5 589 mil. Kč a **poplatky** 174 mil. Kč.

Tyto výsledky kapitoly znamenají, že v porovnání s 1. čtvrtletím 2012 v 1. čtvrtletí 2013 celkové výdaje kapitoly vzrostly o 14,4 %, tj. o 725 mil. Kč.

V úrokových výdajích převažují úrokové výdaje na vnitřní dluh (3 241 mil. Kč), které jsou složeny z úrokových výdajů na peněžní instrumenty, z úrokových výdajů na SDD a z úrokových výdajů na SSD. Úrokové výdaje na peněžní instrumenty dosáhly v 1. čtvrtletí 2013 výše 58 mil. Kč oproti 350 mil. Kč ve stejném období roku 2012, což představuje enormní pokles o 83,5 % daný významným snížením krátkodobých sazeb na peněžním trhu oproti 1. čtvrtletí 2012. Úrokové výdaje na peněžní instrumenty jsou určeny výdaji na diskonty SPP ve výši rovněž 58 mil. Kč.

Úrokové výdaje na SDD dosáhly v 1. čtvrtletí 2013 výše 3 183 mil. Kč oproti 2 697 mil. Kč ve stejném období roku 2012, vzrostly tedy o 18,0 %. Většinu z těchto výdajů tvořily výdaje na vyplacené kupóny SDD, a to 2 865 mil. Kč. Úrokové výdaje na SDD byly dále zvyšovány výdaji na diskonty SDD ve výši 319 mil. Kč, které byly dány emisemi na primárním trhu.

Úrokové výdaje na SSD dosáhly pouze 152 tis. Kč a byly dány dovýplatami kuponů, které měli termín řádné výplaty v minulém roce.

Úrokové výdaje na vnější (zahraniční) dluh ve výši 2 347 mil. Kč oproti 1 854 mil. Kč v 1. čtvrtletí 2012 byly dány zejména úroky zahraničních emisí státních dluhopisů České republiky, které v 1. čtvrtletí 2013 činily 2 173 mil. Kč oproti 1 573 mil. Kč v 1. čtvrtletí 2012 (růst o 38,1 %). Tyto úrokové výdaje byly určeny zejména výdaji na swapové operace, jež byly realizovány pro zajištění těchto zahraničních emisí dluhopisů proti tržním rizikům v celkové výši 1 116 mil. Kč a též výdaji na kupóny zahraničních emisí dluhopisů v celkové výši 1 057 mil. Kč. Ostatní úrokové výdaje pak činily 1 mil. Kč.

Druhou složkou úrokových výdajů na vnější dluh byly výdaje z titulu úvěrů od EIB ve výši 174 mil. Kč, které se v porovnání s 1. čtvrtletím 2012 snížily o 38,1 % v důsledku nižších úrokových sazeb.

V 1. čtvrtletí 2013 činily poplatky spojené s obsluhou státního dluhu 174 mil. Kč, což je 34,8 % schváleného rozpočtu. Ve srovnání s 1. čtvrtletím 2012 se úhrady z titulu poplatků zvýšily o 27,9 %.

Z hlediska rozpočtové skladby byla převážná část úrokových výdajů ve výši 4 472 818 tis. Kč zaznamenána na položce 5141 – Úroky vlastní, další část ve výši 1 115 761 tis. Kč na položce 5146 – Úrokové výdaje na finanční deriváty a konečně poslední část ve výši 34 tis. Kč na položce 5192 - Poskytnuté neinvestiční příspěvky a náhrady (část). Z poplatků byla rozhodující část ve výši 173 086 tis. Kč zaznamenána na položce 5144 – Poplatky dluhové služby, dále 871 tis. Kč bylo zaznamenáno na položce 5161 – Služby pošt a 121 tis. Kč na položce 5362 – Platby daní a poplatků státnímu rozpočtu.

3. Řízení likvidity státní pokladny

Od 1.1.2013 nabyla účinnosti novela zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů. Na základě této novely došlo k podstatnému rozšíření státní pokladny o nové klienty, jejichž korunové účty byly podřízeny státní pokladně, a zároveň byly do státní pokladny zahrnuty i prostředky účtů podřízených státní pokladně vedené v jednotné evropské měně. Nicméně eurový souhrnný účet státní pokladny byl zřízen až od 2.4.2013, tedy v 1. čtvrtletí nedocházelo k žádným investičním operacím v této oblasti.

V rámci řízení likvidity souhrnného účtu státní pokladny byly v 1. čtvrtletí roku 2013 provedeny krátkodobé investice s použitím zástavy poukázek ČNB v hodnotě 1 345 979 mil. Kč, splátky přitom dosáhly do konce 1. čtvrtletí 1 291 979 mil. Kč⁸. Výnos těchto investic činil 16,40 mil. Kč. Z důvodu krátkodobého nedostatku prostředků při řízení likvidity byly rovněž přijaty krátkodobé půjčky se zástavou poukázek ČNB ve výši 3 565 mil. Kč, splátky těchto půjček činily rovněž 3 565 mil. Kč. Úrokový náklad těchto půjček činil 0,01 mil. Kč. Celkový čistý výnos operací s použitím zástavy poukázek ČNB (po zahrnutí půjček) činil 16,39 mil. Kč a průměrná úroková sazba dosažená při investování činila 0,04 % p. a. K 31.3.2013 byly na majetkovém účtu MF evidovány poukázky ČNB v nominální hodnotě 212 605 mil. Kč.

Současně byly do konce 1. čtvrtletí 2013 provedeny krátkodobé investice s použitím zástavy SPP v objemu 259 021 mil. Kč a splátky přitom dosáhly objemu 222 021 mil. Kč. Celkový výnos těchto investic činil 3,54 mil. Kč a průměrná úroková sazba dosažená při investování činila 0,04 % p. a.. K 31.3.2013 byly na majetkových účtech MF evidovány poukázky SPP v nominální hodnotě 72 126 mil. Kč, z čehož poukázky SPP v nominální hodnotě 42 126 mil. Kč představovaly hodnotu zástavy aktivních operací a poukázky SPP v nominální hodnotě 30 000 mil. Kč byly emitovány do vlastního portfolia.

V rámci řízení likvidity souhrnného účtu státní pokladny byly v 1. čtvrtletí 2013 realizovány krátkodobé investice ve formě depozitních operací v objemu 586 700 mil. Kč, splátky těchto investic pak dosáhly objemu 581 305 mil. Kč. Celkový výnos depozitních operací činil 2,66 mil. Kč a průměrná úroková sazba dosažená při investování činila 0,05 % p. a..

Tabulka č. 11: Porovnání výnosů a nákladů dosažených při řízení likvidity státní pokladny v 1. čtvrtletí 2013 se stejným obdobím předchozího roku (v mil. Kč)

Řízení likvidity státní pokladny	1. čtvrtletí 2012	1. čtvrtletí 2013	2013/2012 (%)
Výnosy/náklady z operací s P ČNB	216,57	16,39	7,57
Výnosy/náklady z operací se SPP	6,03	3,54	58,71
Výnosy/náklady z depozitních operací	2,92	2,66	91,10
Celkem	225,52	22,60	10,02

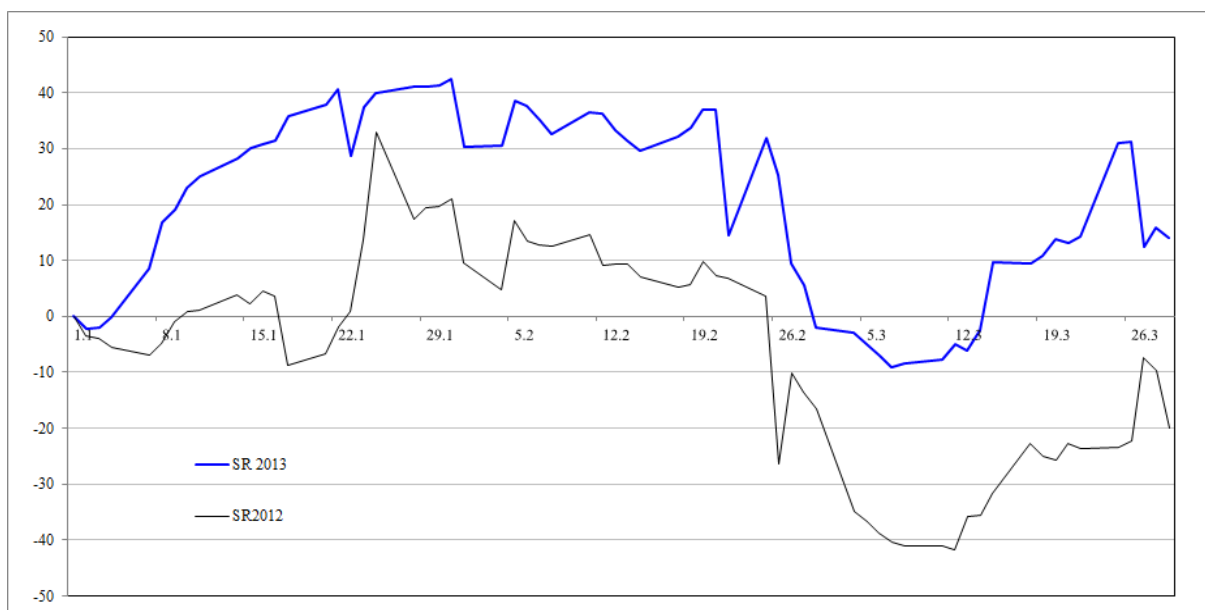
Zdroj: MF

Z tabulky je zřejmé, že zatímco za 1. čtvrtletí roku 2013 úspory převýšily náklady celkem o 22,60 mil. Kč, ve stejném období roku 2012 úspory převýšily náklady o 225,52 mil. Kč. Operacemi s přebytkem finančních zdrojů státní pokladny bylo dosaženo v 1. čtvrtletí letošního roku o 202,92 mil. Kč nižšího výnosu než v 1. čtvrtletí minulého roku.

Podstatně nižší výnos z investování finančních prostředků souhrnného účtu státní pokladny v 1. čtvrtletí roku 2013 ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku byl způsoben nižšími úrokovými sazbami. K poklesu výnosu došlo i přes nárůst objemu finančních korunových zdrojů státní pokladny, a to denně v průměru o 110,33 mld. Kč. Průměrný denní zůstatek na souhrnném účtu státní pokladny v 1. čtvrtletí letošního roku činil 134,10 mil. Kč, ve stejném období předchozího roku byl 5,74 mil. Kč. Nárůst průměrného denního zůstatku na souhrnném účtu státní pokladny byl dán skutečností, že celý systém řízení státní pokladny prochází rozsáhlou změnou a nelze předvídat chování nových klientů státní pokladny. Je tedy nezbytné udržovat dostatečnou každodenní likviditu, včetně zůstatku na souhrnném účtu státní pokladny.

⁸ U všech instrumentů se jedná o hotovostní hodnotu bez úroků.

Graf č. 10: Vývoj salda státního rozpočtu za 1. čtvrtletí roku 2013 a 2012 (v mld. Kč)

Zdroj: MF

Graf č. 11 Vývoj salda státní pokladny za 1. čtvrtletí roku 2013 a 2012 (v mld. Kč)

